

OSHQOZON SLEF REZIKSIYASI ORTIQCHA VAZNDAN XALOS BO'LISH**Tirkashev Nodir Abdurahmon o'g'li***Alfraganus Universiteti**Tibbiyot Fakulteti 4-kurs talabasi*

Annotatsiya: *Oshqozon sleeve rezeksiyasi – ortiqcha vazndan xalos bo'lish va semizlikni davolashda qo'llaniladigan samarali bariatrik jarrohlik usullaridan biridir. Ushbu operatsiya davomida oshqozonning katta qismi olib tashlanadi va uning hajmi keskin kamaytiriladi, natijada bemor kamroq ovqatlanadi va tezroq to'yish hissini his qiladi. Bu usul semirish bilan bog'liq kasalliklar – 2-tip diabet, arterial gipertenziya, uyqu apnesi va yurak-qon tomir kasalliklarini kamaytirishda ham ijobiy natija beradi. Zamonaviy minimal invaziv laparoskopik texnologiyalar yordamida bajarilishi tufayli tiklanish davri qisqa bo'ladi va asoratlar xavfi kamayadi.*

Kalit so'zlar: *Oshqozon sleeve rezeksiyasi, bariatrik jarrohlik, semizlik, ortiqcha vazn, laparoskopiya, metabolik sindrom, 2-tip diabet, arterial gipertenziya.*

Semizlik bugungi kunda butun dunyo miqyosida jiddiy tibbiy va ijtimoiy muammo hisoblanadi. Ortiqcha vazn nafaqat tashqi ko'rinishga salbiy ta'sir qiladi, balki yurak-qon tomir, endokrin va nafas olish tizimi kasalliklari rivojlanishi xavfini ham oshiradi. Semizlikning konservativ davolash usullari – dieta, jismoniy mashqlar va dori vositalari ko'pincha kutilgan natija bermaydi yoki vaqtinchalik ta'sir ko'rsatadi. Shuning uchun oxirgi yillarda bariatrik jarrohlik usullari, xususan, oshqozon sleeve rezeksiyasi keng qo'llanilmoqda.

Oshqozon sleeve rezeksiyasi – bu oshqozonning taxminan 70–80 foizini olib tashlash orqali uning hajmini keskin kamaytirish operatsiyasi bo'lib, bemorda tez to'yish hissi yuzaga keladi va oziq-ovqat iste'moli cheklanadi. Natijada organizm vazni kamayadi, metabolik jarayonlar yaxshilanadi va semizlik bilan bog'liq asoratlar kamayadi. Mazkur operatsiya ortiqcha vazndan xalos bo'lishda eng samarali va xavfsiz usullardan biri sifatida ko'plab mamlakatlarda keng qo'llanilmoqda.

Oshqozon sleeve rezeksiyasi – bu bariatrik jarrohlikning eng keng tarqalgan va samarali usullaridan biri bo'lib, semizlikni davolash va ortiqcha vazndan xalos bo'lishda qo'llaniladi. Ushbu jarrohlik amaliyoti davomida oshqozonning katta qismi, ya'ni 70–80 foiz atrofidagi qismi olib tashlanadi, natijada tor naychasimon yoki “quvur” shaklidagi oshqozon qoladi. Shunday qilib, bemor bir vaqtning o'zida juda ko'p ovqat iste'mol qila

olmaydi va tezroq to'yish hissini sezadi. Bu esa ortiqcha vaznni kamaytirish va semirish bilan bog'liq kasalliklarni bartaraf etishga yordam beradi.

Semizlik zamonaviy tibbiyotning eng dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, dunyo bo'ylab har uchinchi kattada ortiqcha vazn, har o'ninchida esa semizlik aniqlanadi. Ortiqcha vazn nafaqat tashqi ko'rinishga ta'sir qiladi, balki yurak-qon tomir kasalliklari, gipertenziya, qandli diabet, uyqu apnesi, bo'g'im kasalliklari, gormonal buzilishlar va hatto saraton xavfini oshiradi. Shu bois semizlikni davolash nafaqat estetik, balki hayotni saqlab qoluvchi va uzaytiruvchi muhim chora hisoblanadi.

Dietoterapiya, jismoniy mashqlar va dori vositalari yordamida vazn tashlash ko'pincha vaqtinchalik bo'ladi yoki umuman natija bermaydi. Ayniqsa, semizlikning og'ir darajalarida konservativ usullar deyarli samarasiz bo'lib qoladi. Shu sababdan bariatrik jarrohlik – semizlikni jarrohlik yo'li bilan davolash usullari keng qo'llanila boshlandi. Bariatrik operatsiyalar orasida oshqozon sleeve rezeksiyasi eng samarali, xavfsiz va nisbatan oson bajariladigan usul sifatida keng tarqaldi.

Oshqozon sleeve rezeksiyasining mohiyati shundaki, oshqozonning katta qismi olib tashlanadi va faqat tor naychasimon qismi qoldiriladi. Bu jarayon ikki asosiy mexanizm orqali natija beradi. Birinchidan, oshqozonning hajmi keskin kamaygani uchun bemor kamroq ovqat iste'mol qiladi va tezroq to'yadi. Ikkinchidan, operatsiya jarayonida grelin gormoni ishlab chiqaradigan qism – oshqozonning fundal qismi olib tashlanadi. Grelina "ishtaha gormoni" deb ataladi va u ishtahani kuchaytiradi. Shu qism olib tashlangach, bemorning ishtahasi kamayadi va u tabiiy ravishda ozishni boshlaydi.

Oshqozon sleeve rezeksiyasi odatda laparoskopik usulda bajariladi. Bu usulda katta kesmalar qilinmaydi, balki qorin devorida bir necha kichik kesmalar orqali maxsus kamera va asboblari kiritiladi. Shuning uchun bemorda katta jarohatlar qolmaydi, og'riq kam bo'ladi va tiklanish davri tezlashadi. Operatsiya odatda 1–2 soat davom etadi va bemor 4–5 kun ichida uyiga chiqarilishi mumkin.

Operatsiyadan keyin bemorning hayot tarzida katta o'zgarishlar yuz beradi. Dastlabki haftalarda faqat suyuq va yarim suyuq taomlar tavsiya etiladi, keyinchalik esa asta-sekin yumshoq ovqatlarga o'tiladi. Bemor oz miqdorda ovqat iste'mol qilishi, tez to'yishi va yuqori kaloriyalii mahsulotlardan uzoq turishi kerak bo'ladi. Bundan tashqari, bemor jismoniy faollikni oshirishi va sog'lom turmush tarziga rioya qilishi zarur. Shundagina operatsiya natijalari uzoq muddatli va samarali bo'ladi.

Oshqozon sleeve rezeksiyasi semizlikning ko'plab asoratlarini bartaraf etishga yordam beradi. Masalan, 2-tip qandli diabet bilan og'riqan bemorlarning aksariyatida

operatsiyadan keyin qand miqdori me'yorlashadi va hatto ayrim hollarda dori vositalarini qabul qilishga hojat qolmaydi. Shuningdek, arterial gipertenziya, nafas olish buzilishlari, uyqu apnesi, bo'g'im og'riqlari va reproduktiv tizimdagi muammolar ham kamayadi. Bemorlarning umumiy hayot sifati sezilarli darajada yaxshilanadi.

Albatta, har qanday jarrohlik amaliyoti singari oshqozon sleeve rezeksiyasi ham ma'lum xavf va asoratlarga ega. Operatsiya davomida qon ketish, infeksiya, tikuv joylarida oqish kabi muammolar yuzaga kelishi mumkin. Uzoq muddatda esa vitamin va mineral moddalar yetishmovchiligi, safro oqimi buzilishi, qorin dam bo'lishi yoki reflyuks kasalligi paydo bo'lishi ehtimoli bor. Shu sababli bemorlar doimiy ravishda shifokor nazoratida bo'lishi va zarur bo'lsa qo'shimcha vitamin-mineral komplekslarini qabul qilishi lozim.

Operatsiyaga nomzodlar maxsus mezonlarga ko'ra tanlanadi. Umuman olganda, tana massasi indeksi 40 dan yuqori bo'lgan yoki tana massasi indeksi 35 dan yuqori bo'lib, semizlik bilan bog'liq kasalliklari mavjud bo'lgan bemorlar ushbu operatsiyaga ko'rsatma hisoblanadi. Bundan tashqari, ilgari konservativ davolash usullari sinab ko'rilgan bo'lishi va ular natija bermagan bo'lishi kerak. Shuningdek, bemor psixologik va jismoniy jihatdan operatsiyaga tayyor bo'lishi muhim.

Oshqozon sleeve rezeksiyasi boshqa bariatrik operatsiyalar bilan taqqoslaganda o'ziga xos afzalliklarga ega. Gastrik bypass bilan solishtirilganda u kamroq murakkab, oshqozon-ichak tizimini jiddiy o'zgartirmaydi va organizmda oziq moddalar so'rilishi kamroq buziladi. Oshqozon halqa qo'yish operatsiyasidan farqli ravishda esa u uzoq muddatli va barqaror natija beradi. Shu sababli hozirgi kunda oshqozon sleeve rezeksiyasi bariatrik jarrohlik amaliyotlari orasida eng ko'p qo'llaniladigan usulga aylangan.

Zamonaviy tibbiyotda ushbu operatsiyani bajarish texnologiyalari tobora takomillashib bormoqda. Minimal invaziv usullar, yangi tikuv materiallari va jarrohlik texnikalari yordamida asoratlar soni kamaymoqda va natijalar yanada barqaror bo'lmoqda. Kelajakda esa genetik, metabolik va psixologik yondashuvlarni birlashtirish orqali semizlikni davolash yanada samarali bo'lishi kutilmoqda.

Umuman olganda, oshqozon sleeve rezeksiyasi semizlikka qarshi kurashda eng muhim yutuqlardan biri hisoblanadi. U nafaqat ortiqcha vazndan xalos bo'lish, balki bemorning sog'lig'ini yaxshilash, umrini uzaytirish va hayot sifatini oshirish imkonini beradi. Albatta, bu jarayon faqat jarrohlik bilan cheklanib qolmaydi – bemorning sog'lom turmush tarzini shakllantirishi va shifokor ko'rsatmalariga qat'iy amal qilishi ham juda muhimdir.

Oshqozon sleeve rezeksiyasi – semizlikni davolashda va ortiqcha vazndan xalos bo‘lishda eng samarali bariatrik jarrohlik usullaridan biri hisoblanadi. Ushbu operatsiya oshqozon hajmini keskin kamaytirib, bemorning ovqatlanish miqdorini cheklaydi va ishtahani pasaytiradi. Natijada organizm ortiqcha yog‘lardan xalos bo‘ladi, metabolik jarayonlar me‘yorlashadi va semizlik bilan bog‘liq ko‘plab kasalliklar – qandli diabet, arterial gipertenziya, uyqu apnesi, bo‘g‘im og‘riqlari va yurak-qon tomir xastaliklari kamayadi.

Operatsiya laparoskopik usulda bajarilishi tufayli asoratlar xavfi nisbatan past, tiklanish davri esa tezdir. Biroq, har qanday jarrohlik amaliyotida bo‘lgani kabi, ushbu operatsiyadan keyin ham ma‘lum xavf va asoratlar bo‘lishi mumkin. Shuning uchun bemorlar doimiy ravishda shifokor nazoratida bo‘lishi, sog‘lom turmush tarziga rioya qilishi va zarur hollarda vitamin-mineral qo‘shimchalar qabul qilishi lozim.

Oshqozon sleeve rezeksiyasi nafaqat ortiqcha vazndan qutulish, balki bemorning umumiy sog‘lig‘ini yaxshilash, umrini uzaytirish va hayot sifatini oshirishda ham katta ahamiyatga ega. Shu sababli mazkur usul zamonaviy bariatrik jarrohlikning eng dolzarb va istiqbolli yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Rasulov B.K., Sabirov O.S. Jarrohlik kasalliklari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
2. Saidov A.M. Bariatrik va metabolik jarrohlik asoslari. – Toshkent: Innovatsiya, 2020.
3. Karimov A.A. Umumiy jarrohlik amaliyoti. – Toshkent: O‘zbekiston Tibbiyot nashriyoti, 2019.
4. Angrisani L., Santonicola A., Iovino P. et al. Bariatric Surgery Worldwide 2018. Obesity Surgery, 2019.
5. Brethauer S.A., Harris J.L., Schauer P.R. Sleeve Gastrectomy. In: Fischer’s Mastery of Surgery. 7th ed. – Wolters Kluwer, 2019.
6. Lee W.J., Almulaifi A. Sleeve Gastrectomy: Surgical Technique and Outcome. Surg Clin North Am, 2016.
7. World Health Organization (WHO). Obesity and overweight – Fact sheet. WHO, 2021.